

ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ
Универзитета у Бањој Луци

ПРИМЉЕНО: 18.1.2018.		
СН	Година	Број
13/1	88	18

ИЗВЈЕШТАЈ
о оцјени подобности теме, кандидата и ментора за израду докторске дисертације

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Орган који је именовао комисију: Наставно-научно вијеће Економског факултета Универзитета у Бањој Луци

Датум именовања комисије: 22.11.2017. године

Број одлуке: 13/3.2155-I-10.2/17

Састав комисије:

1. др Жарковић Васиљ	Ванредни професор	Међународна економија
Презиме и име	Звање	Научно поље и ужа научна област
Економски факултет Универзитета у Бањој Луци	предсједник	Функција у комисији
Установа у којој је запослен-а		
2. др Глигорић Драган	Доцент	Међународна економија
Презиме и име	Звање	Научно поље и ужа научна област
Економски факултет Универзитета у Бањој Луци	члан	Функција у комисији
Установа у којој је запослен-а		
3. др Ковачевић Радован	Редовни професор	Међународни економски односи
Презиме и име	Звање	Научно поље и ужа научна област
Економски факултет Универзитета у Београду	члан	Функција у комисији
Установа у којој је запослен-а		

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

- Име, име једног родитеља, презиме: Владо (Душан) Вујанић
- Датум рођења: 17.10.1973. Мјесто и држава рођења: Книн, Република Хрватска

II.1 Основне студије

Година уписа: Година завршетка: Просјечна оцјена током студија:

Универзитет: Универзитет у Бањој Луци

Факултет/и: Економски факултет

Студијски програм: Смјер: Међународна економија

Звање: дипломирани економиста

II.2 Мастер или магистарске студије

Година уписа: Година завршетка: Просјечна оцјена током студија:

Универзитет: Универзитет у Бањој Луци

Факултет/и: Економски факултет

Студијски програм: Смјер: Свјетска трговина и Европска унија

Звање: Магистар економских наука

Научна област: Међународна економија

Наслов завршног рада: Утицај примијењеног режима девизног курса на унутрашњу и спољну
равнотежу транзиционих земаља

II.3 Докторске студије

Година уписа:

Факултет/и:

Студијски програм:

Број ЕЦТС до сада остварених: Просјечна оцјена током студија:

II.4 Приказ научних и стручних радова кандидата

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница	Категорија ¹
I.	Vujanić, V.; Žarković, V.; Gligorić, D., (2017). <i>The impact of the applied exchange rate regimes on the internal balance of transition countries</i> , ECONOMICS, Innovative and Economics Reserch Journal, OIKOS Institut Bijeljina, Volume 5, No. 2, pp. 51-64.	Оригинални научни рад

Кратак опис садржине:

У раду је истражен и приказан утицај примијењеног режима девизног курса на основне показатеље унутрашње равнотеже европских транзиционих земаља, након периода макроекономске стабилизације. Истраживања која су представљена у овом раду, са аспекта унутрашње равнотеже, јасно указују на оправданост примјене режима флукутирајућих девизних курсева у развијенијим, али не и у мање развијеним европским транзиционим земљама. На основу резултата истраживања аутори закључују да је примјена флукутирајућих режима девизног курса, у развијенијим европским транзиционим земљама, уз статистички занемарљиве разлике у просјечним стопама привредног раста, повезана са ником стопом незапослености, те цјеновном стабилношћу, која је на приближно истом нивоу коју, у дугом року, обезбеђују фиксни режими девизних курсева. Такође, утврђено је да примјена флукутирајућих режима девизних курсева у мање развијеним транзиционим земљама, у дугом року, има позитиван и значајан утицај на запосленост, али је истовремено повезана са знатно вишом просјечном стопом инфлације у поређењу са фиксним режимима девизног курса. Аутори сматрају да се то, поред остalog, може објаснити већом увозном зависности мање развијених земаља и посљедично преношењу депресијације на раст цијена.

Рад припада проблематици докторске дисертације: Да

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница	Категорија
2.	Vujanić, V.; Žarković, V.; Gligorić, D., (2017). <i>The impact of the applied exchange rate regimes on the external balance of european transition countries</i> , SVAROG, Naučno-stručni časopis za društvene i prirodne nauke, Nezavisni univerzitet Banja Luka, бр. 15, стр. 150-167.	Оригинални научни рад

Кратак опис садржине:

Полазећи од тога да важан аспект режима девизног курса представља начин његовог утицаја на платни биланс, истраживање у овом раду је посвећено утицају примијењеног режима девизног курса на спољну равнотежу европских транзиционих земаља, посматрану преко стања текућег рачуна платног биланса. Упркос сличним почетним

¹ Категорија се односи на оне часописе и научне скупове који су категорисани у складу са Правилником о публиковању научних публикација („Службени гласник РС“, бр. 77/10) и Правилником о мјерилима за остваривање и финансирање Програма одржавања научних скупова („Службени гласник РС“, бр. 102/14).

економским проблемима и крајњим циљевима, аутори запажају да је, посебно у периоду након рјешавања почетних транзиционих потешкоћа, избор режима девизног курса међу европским транзиционим земљама био значајно различит – од независно флуктуирајућег курса до валутног одбора и прихваташа евра као заједничке валуте. Економетријском анализом, уз помоћ Студентовог t-теста, аутори закључују да се ефекти примјене флуктуирајућих режима девизног курса разликују у зависности од нивоа развијености земаља. Утврђено је да флуктуирајући режими, у дугом року, доводе до значајно мањег дефицита текућег биланса у поређењу са фиксним режимима девизног курса, код развијенијих, али не и код мање развијених европских транзиционих земаља. Анализирајући кретање учешћа дефицита текућег рачуна платног биланса у БДП аутори наглашавају да постојање релативно високог дефицита у дужем периоду код мање развијених транзиционих земаља са флуктуирајућим режимом, указује да механизам прилагођавања путем флуктуирајућег девизног курса није функционисао на задовољавајући начин. Добијени резултати сугеришу да мање развијеним европским транзиционим земљама више одговара примјена фиксног режима девизног курса.

Рад припада проблематици докторске дисертације: ДА

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница	Категорија
3.	Вујанић, В., (2017), <i>Ефекти нове акцизне политике у области цигарета</i> , ФИНРАР, научно-стручни часопис Савеза рачуновођа и ревизора Републике Српске, број 5, стр. 34-38.	Стручни рад

Кратак опис садржине:

Истраживања која су приказана у овом раду усмјерена су на утврђивање достигнутог степена хармонизације акцизног оптерећења цигарета са праксом и прописима ЕУ те на сагледавање ефекта нове акцизне политике у области цигарета на њихову потрошњу и приходе буџета у БиХ. Анализирајући кретање акцизе на цигарете (специфична и пропорционална акциза) аутор указује да је акцизно оптерећење цигарета са најнижом малопродајном цијеном, као индикатор оствареног степена хармонизације са праксом и прописима ЕУ, већ 2016. године достигло износ од 2,59 КМ/паклици, што представља готово 74% законом дефинисаног минималног износа акцизе од 3,52 КМ/паклици. Такође, аутор наглашава да су, у околностима снажне динамике раста акцизног оптерећења малопродајне цијене цигарета и развоја нелегалног тржишта, значајно исцрпљени ефекти релативно агресивне акцизне политике на потрошњу и приходе од акциза на цигарете.

Рад припада проблематици докторске дисертације: НЕ

Да ли кандидат испуњава услове? ДА

III ПОДАЦИ О МЕНТОРУ/КОМЕНТОРА

Биографија ментора/коментора (до 1000 карактера):

Проф. др Васиљ Жарковић

Звање: ванредни професор

Ужа научна област: Међународна економија

Институција: Универзитет у Бањој Луци, Економски факултет

Образовање:

Гимназија (1970.)

Економски факултет Универзитет у Подгорици (1974.)

Магистар правно-економских наука Правни факултет Универзитет у Београду (2001.)

Доктор економских наука Економски факултет Универзитет у Бањој Луци (2007.)

Професор на Економском факултету у Бањој Луци на предмету Међународне финансије и мастер студијама на предметима Глобализација и финансијски менаџмент и Глобализација и транзициони процеси. Објавио је више од 30 научних и стручних радова и двије књиге.

Радови из области којој припада приједлог докторске дисертације:

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница
1.	Жарковић, В., <i>Приватизација у Централној и Источној Европи</i> , Бања Лука, Економски факултет Универзитет у Бањој Луци, 2012.
2.	Жарковић, В., Глигорић, Д., <i>Искуства и резултати различитих транзиционих процеса</i> , Зборник радова са Међународне конференције „Развој пословања 2012.“, Економски факултет Универзитета у Зеници, 2012.
3.	Žarković, V., Gligorić, D., Tešić, J., <i>Exchange rate regimes and real exchange rate in the Western Balkans countries</i> , Contemporary issues in Economics, business and management – EBM 2012, Faculty of Economics, University of Kragujevac, 2013.
4.	Жарковић, В., Глигорић, Д., <i>Транзиција Кине од сиромашне земље до лидера светске економије</i> , Актуелности, Часопис за друштвена питања, БЛЦ, бр.19, 2012.
5.	Жарковић, В., Глигорић, Д., <i>Светска економска криза</i> , СВАРОГ, Научно-стручни часопис за друштвене и природне науке, Независни универзитет Бања Лука, бр. 6., 2013.
6.	Жарковић, В., <i>Гдје је ко у светској конкурентности</i> , Пословна политика, бр. 24., 2005.
7.	Жарковић, В., <i>Светска конкурентност</i> , Финрар, бр.8., 2005.
8.	Vujanić, V., Žarković, V., Gligorić, D., <i>The impact of the applied exchange rate regimes on the external balance of European transition countries</i> , SVAROG, Naučno-stručni časopis za

	društvene i prirodne nauke, Nezavisni univerzitet Banja Luka, бр. 15., 2017.
9.	Vujanić, V.; Žarković, V.; Gligorić, D., (2017). <i>The impact of the applied exchange rate regimes on the internal balance of transition countries</i> , ECONOMICS, Innovative and Economics Reserch Journal, OIKOS Institut Bijeljina, Volume 5, No. 2, pp. 51-64.

Да ли ментор испуњава услове?

ДА

IV ОЦЈЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ

IV.1 Формулација назива тезе (наслова)

ПОЛИТИКА И ЕФЕКТИ ДЕВИЗНОГ КУРСА У ТРАНЗИЦИОНИМ ЗЕМЉАМА

Наслов тезе је подобан?

ДА

IV.2 Предмет истраживања

Остваривање макроекономске равнотеже (унутрашње и спољне) је кључни економски циљ сваке земље. По дефиницији Krugmana i Obstfelda (2009), када су производни ресурси земље у потпуности упослени, а ниво цијена стабилан, земља се налази у стању унутрашње равнотеже. Спољна равнотежа представља одређено циљно стање текућег рачуна којем креатори економске политike теже, које може да подразумијева мањи дефицит, односно суфицит текућег рачуна.

Са аспекта успостављања и одржавања макроекономске равнотеже један од кључних задатака монетарних власти је избор адекватног режима девизног курса према условима у којима се налази национална привреда и у складу са дефинисаним макроекономским циљевима. Међутим, избор режима девизног курса је веома сложено питање, јер и фиксни и флексибилни режими девизног курса имају предности и недостатке. Евентуалне грешке у избору режима девизног курса, као средства којим се води жељена валутна политика, могу се одразити на значајно погоршање макроекономских перформанси земље.

Многа емпиријска истраживања, скоро по правилу, проналазе повезаност између политike фиксног девизног курса и ниске инфлације (Ghosh et al. 1996, 2011; Levy-Yeyati and Sturzenegger, 2001). Rogoff et al. (2003) закључују да је предност фиксних над алтернативним режимима, са аспекта стабилности цијена, одржива само у групи земаља у развоју, али не и у групи земаља са тржиштима у настајању и развијених земаља. Док, с једне стране, поједине студије потврђују позитиван ефекат режима фиксног девизног курса на билатералну трговину (Gligorov and Sundstroem, 1997; Rose and Wincoop, 2001; Christopher and Cobham, 2005), с друге стране, бројна истраживања проналазе емпиријске доказе који иду у прилог ставу да флексибилнији режими девизног курса олакшавају уравнотежење текућег биланса (Domac et. al, 2001; Herrmann, 2009; Tippkötter, 2010; Ghos, 2014; Eguren-Martín, 2015). У истраживањима о повезаности режима девизних курсева са привредним растом, такође се уочавају разлике у закључцима појединих истраживања

(Ghosh et al., 1996; De Vita and Kyaw, 2011; Sosvilla-Riveroa and Ramos-Herrera, 2014).

Непостојање једнозначног одговора на питање односа политике девизног курса и основних показатеља унутрашње и спољне равнотеже, те чињеница да међу економистима постоје значајна неслагања у погледу политике девизног курса која би била најприхватљивија за одређену транзициону привреду (Dornbusch, 1988, 2001; Levy-Yeyati i Sturzengger, 2002), намећу **проблем истраживања** који гласи: какав је ефекат политике веће флексибилности девизног курса на успостављање унутрашње и спољне равнотеже транзиционих земаља?

Од монетарне власти се очекује да, у складу са изабраним моделом привредног раста, успоставе монетарну и валутну политику са режимом девизног курса који ће, стварањем окружења које карактерише ниска инфлација, подстицати бржи економски раст и развој, раст запослености те успостављање и одржавање спољне равнотеже. За обезбеђивање овакве подршке, усљед чињенице да ниво курса националне валуте утиче на велики број макроекономских варијабли, кандидат истиче да је потребно познавати детерминанте нивоа девизног курса, везу између промјена нивоа девизног курса и најзначајнијих макроекономских варијабли. Ради потпунијег и јаснијег разумијевања начина на који монетарна власт води политику девизног курса, потребно је познавати режиме девизног курса те сагледати утицај избора режима девизног курса на степен независности монетарне власти у регулисању питања која се односе на емисију новца и вођење монетарне политике у функцији остваривања економских циљева. Такође, потребно је познавати последице одлуке о избору режима девизног курса на ефикасност фискалне и монетарне политике, као и факторе релевантне за избор адекватног режима девизног курса за дату земљу.

На основу закључка о начину упознавања са карактеристикама одређеног режима девизног курса и његовим потенцијалним доприносима економском расту и развоју кандидат је формулисао **предмет истраживања** који гласи: Ефекти политике девизног курса на успостављање унутрашње и спољне равнотеже.

Предмет истраживања је подобан?

ДА

IV.3 Најновија истраживања познавања предмета дисертације на основу изабране литературе са списком литературе

У циљу проналажења везе између политике девизног курса, кроз изабрани режим девизног курса, и индикатора унутрашње и спољне равнотеже националне привреде извршена су бројна истраживања, која су посебно интезивирана са примјеном све модернијих статистичко-економетријских техника.

У пријави докторске дисертације, сагласно са предложеним насловом, кандидат издава следећа истраживања:

Истраживање које су Ghosh et al. (1996) спровели на узорку од 145 земаља разврстаних на основу званичног режима девизног курса, примјењиваног током 1960–1990. године, у три групе (фиксни, средњи и флуктуирајући) показује да је просјечна годишња стопа инфлације у земљама које су примјењивале режиме фиксног девизног курса била 8%, у земљама које су имале средње режиме 14% те 16% у земљама са режимима

флуктуирајућег девизног курса. Разлике у просјечним стопама инфлације су још више изражене у групи земаља са ниским *per capita* дохотком, где је разлика између фиксног и флуктуирајућег режима готово 10 процентних поена. Даље, аутори истичу да режими фиксног девизног курса, повећавајући повјерење у монетарне власти и националну валуту, могу изазвати већу потражњу за домаћом валутом (жела да се новац држи, а не да се троши), што ће се одразити не само на мању брзину обрта новца, већ и бржи пад каматних стопа.

Истраживање извршено од стране Међународног монетарног фонда (IMF, 1997), којим су обухваћене земље у развоју, у периоду 1975-1996. године, разврстане на основу званичног режима девизног курса у двије основне групе режима (фиксни и флуктуирајући), је показало да је у земљама које су примјењивале режиме фиксног девизног курса просјечна стопа инфлације обично мања 5 до 6 п.п, него у земљама са флуктуирајућим режимима девизног курса, уз запажање да, посебно током 1990-их, ове стопе инфлације међусобно конвергирају.

Levy-Yeyati and Sturzenegger (2001), на узорку од 154 земље (22 индустриске и 132 неиндустриске), чије су макроекономске варијабле (инфлација, раст новчане масе, каматне стопе, БДП) посматране у периоду након слома бретонвудског монетарног система, долазе до резултата који такође указују на повезаност између фиксног девизног курса и ниске инфлације, али само уколико режим фиксног девизног курса траје пет и више година. Земље које примјењују режиме фиксног девизног курса, у трајању од пет и више година, имају ниже стопе инфлације, али по цијену споријег привредног раста. Насупрот томе, земље које примјењују режиме фиксног девизног курса, у трајању мањем од пет година, у односу на земље које примјењују флуктуирајући девизни курс, остварују ниже стопе привредног раста, без позитивних ефекта на страни инфлације.

Проучавајући везу између режима девизног курса и инфлације, на узорку од 153 земље, у периоду 1946-2001. године, које су, користећи „природну класификацију“ земаља према *de facto* режиму девизног курса, сврстане у једну од пет категорија тзв. „природне шеме“: фиксни, ограничено флуктуирајући, руковођено флуктуирајући, слободно флуктуирајући и слободно падајући (годишња инфлација већа од 40%), Rogoff et al. (2003) су дошли до закључка да се предност фиксног курса над осталим режимима односи углавном на земље у развоју са релативно ниским дохотком. У групи земаља са тржиштима у настајању резултати истраживања су показали одсуство снажније повезаности инфлације и режима девизног курса. У групи развијених земаља резултати указују да су флуктуирајући режими повезани са нешто низом инфлацијом, него код земаља исте групе које имају фиксни девизни курс.

Предност фиксног над флуктуирајућим девизним курсом у остваривању цјеновне стабилности доказана је и у новијој студији Ghosh et al. (2011) у којој је обухваћено 145 земаља (земље са тржиштима у настајању и земље у развоју - EMDCs), разврстаних у три групе *de facto* режима (фиксни, средњи и флуктуирајући) у периоду 1980-2010. године. Установљено је да је просјечна стопа инфлације у земљама са фиксним износила 5,8%, са флуктуирајућим 9,4% и са средњим режимима 11,2%. У истраживању се дошло до закључка да је нижа стопа инфлације посљедица монетарне дисциплине коју намеће режим фиксног девизног курса (ограничења кредитне експанзије централне банке „ефекат

дисциплине“ - што подразумијева нижу стопу раста новчане масе). Раст новчане масе, усљед „ефекта дисциплине“, при фиксним режимима девизног курса у просјеку је нижи око 9 процентних поена годишње, него при другим режимима девизног курса. Осим „ефекта дисциплине“, други разлог ниже инфлације је "ефекат повјерења" - веће повјерење које ствара режим фиксног девизног курса смањује инфлацију за дату стопу раста новца.

У не толико обимној литератури о повезаности режима девизних курсева са привредним растом, као што је то случај са инфлацијом, уочавају се разлике у емпириским закључцима. У већ споменутој студији Ghosh et al. (1996) утврђено је да је највећа стопа раста БДП-а *per capita* од 2,1% остварена при средњим режимима, затим при режимима флукутирајућег курса од 1,7%, док је код примјене режима фиксног курса забиљежена најнижа стопа раста од 1,4%. Разлике у стопама економског раста, аутори објашњавају разликама у стопама инвестиција и расту продуктивности. Наиме, аутори наводе да стопе инвестиција имају опадајући тренд од фиксног - преко средњег - ка флукутирајућем режиму девизних курсева. Међутим, режими фиксног девизног курса, су повезани већим инвестицијама, али истовремено су у корелацији са споријим растом продуктивности, у односу на земље са флукутирајућим режимима. Даље, истраживање на нивоу подузорака је довело до различитих закључака о привредном расту. У групи индустријски развијених земаља и земаља са високим дохотком, највиша стопа раста дохотка *per capita* је остварена у земљама са режимима фиксног девизног курса. У групи коју чине земље са средње ниским и ниским дохотком највиша стопа раста је остварена у земљама са режимима флукутирајућег курса. Међутим, разлика у стопама економског раста између земаља које користе режим фиксног и земаља које користе флукутирајући девизни курс није значајна.

У истраживању Међународног монетарног фонда (IMF, 1997) дошло се до закључка да не постоји јасна веза између режима девизног курса и раста производње. Студија је показала да је просјечна стопа реалног раста била већа у земљама са флукутирајућим у поређењу са земљама са режимима фиксног девизног курса. То је дјелимично посљедица укључивања брзо растуће азијске привреде у групу земаља са флукутирајућим курсом. Када се искључе ове земље, перформансе раста између ове двије групе режима се значајно не разликују.

Levy-Yeyati and Sturzenegger (2001), користећи ММФ-ову класификацију режима девизног курса, утврдили су да су највеће просјечне стопе раста дохотка *per capita*, у периоду 1974-1999. године, оствариле земље са средњим режимима и то у износу од 2%, затим земље са фиксним од 1,2%, а најниže стопе су оствариле земље са флукутирајућим режимима од 1%. Међутим, према Levy-Yeyati & Sturzenegger (LYS) класификацији режима, највећу просјечну стопу раста дохотка *per capita* оствариле су земље са флукутирајућим режимима од 1,9%.

Rogoff et al. (2003) уочавају да у оквиру земаља у развоју, привредни раст опада са повећаном флексибилношћу режима, иако ефекат није статистички значајан. Самим тим, тврдња да је нижа инфлација повезана са већом ригидношћу девизног курса, како аутори наводе, изгледа да нема свој трошак у виду смањења раста. За тржишта у убрзаном развоју, веза између раста и режима девизног курса је исто тако неодређена. Насупрот овоме, развијене тржишне привреде при флукутирајућим режимима остварују више стопе

привредног раста од оних које примјењују фиксни девизни курс, без генерисања инфлације. Заправо, резултати сугеришу да је за развијене привреде ригидност девизног курса праћена споријим растом.

Истраживања која су спровели De Vita and Kyaw (2011), анализирајући 70 земаља у развоју, у периоду од 1981- 2004. године, нису утврдила значајну везу између избора режима девизног курса и економског раста.

У емпиријском истраживању утицаја режима девизног курса на привредни раст, рађеном за период прве деценије XXI вијека за земље Централне и Источне Европе, Ihnatov & Capraru (2012) закључују да су земље које су примјењивале флексибилније режиме имале боље показатеље раста у односу на земље са фиксним режимима, којима је била неопходна финансијске помоћ међународних институција да би се одржао паритет валуте у периоду финансијске кризе.

Новија анализа, којом су Sosvilla-Riveroa and Ramos-Herrera (2014) обухватили 123 земље, открива да најбоље перформансе, са аспекта економског раста, имају земље са средњим режимима девизног курса, а најслабије земље са флуктуирајућим режимима. Разлике у утицају примијењеног режима девизног курса су израженије у земљама са низом нивоом дохотка *per capita*.

Rodrik (2007) у истраживању везе између промјена реалног девизног курса и привредног раста (или стопе раста запослености), спроведеном на узорку од 184 земље, у периоду од 1950. до 2004. године, проналази снажне доказе у прилог тезе да депресирани реални девизни курс подстиче привредни раст. Наиме, аутор регресионом анализом утврђује релацију између потчињености реалног девизног курса и стопе раста, доказујући да потчињеност реалног девизног курса има позитивно дејство на стопе привредног раста.

Многа емпиријска истраживања проналазе повезаност између режима фиксног девизног курса и билатералне трговине, потврђујући његове позитивне ефекте на обим спољнотрговинских токова. Истражујући утицај режима девизног курса на обим трговине између транзиционих земаља Gligorov and Sundstroem (1997) су утврдили да ове земље у правилу имају високе дефицитне трговинске балансе. Резултати анализе сугеришу да су дефицити у текућем балансу последица дугорочних неравнотежа основних макроекономских индикатора, а не избора режима девизног курса.

У истраживању базираном на гравитационом моделу, у којем Rose and Wincoop (2001) анализирају утицај валутне уније на међународну трговину, у периоду 1970-1995. године, закључују да елиминисање националног новца као значајне препреке за међународну трговину, кроз валутну унију, смањује трговинске баријере и на тај начин доводи до значајног пораста трговине. Даље, аутори процјењују да ЕМУ може довести до повећања трговине еврозоне за више од 50%.

Christopher and Cobham (2005) анализирајући ефекте различитих *de facto* режима девизног курса (према класификацији Reinhart & Rogoff, 2004) на билатералну трговину, током 1973-1998. године, дошли су до резултата који указују на то да и неки други режими фиксног девизног курса, не само валутна унија, такође могу бити значајно наклоњенији трговини у поређењу са флуктуирајућим девизним курсевима, јер смањују трошкове несигурности и трансакције.

Док, с једне стране, поједине студије потврђују позитиван ефекат режима фиксног

девизног курса на билатералну трговину, с друге стране, бројна истраживања проналазе емпириске доказе који иду у прилог ставу да флексибилнији режими девизног курса олакшавају уравнотежење текућег рачуна. Domac et. al (2001) у раду, на основу резултата дескриптивне анализе који су базирани на узорку од 24 транзиционе земље, подијељене у три групе режима девизног курса (фиксни, средње флексибилни и независно флуктуирајући), током 1991-1998. године, запажају да су земље са фиксним девизним курсом забиљежиле већу просјечну вриједност дефициита текућег рачуна (-5,2% БДП) у поређењу са земљама које су примјењивале средишње (-4,7% БДП) и флуктуирајуће режиме (-3,9% БДП). Анализа је показала да учешће дефициита текућег биланса у БДП-у, у посматраном периоду, има опадајући тренд од фиксних - преко средишњих - ка флуктуирајућим режимима девизних курсева.

Herrmann (2009) истражујући однос између режима девизног курса и брзине прилагођавања текућег рачуна, на узорку од 11 земаља из централне, источне и југоисточне Европе, у периоду од 1994. до 2007. године, долази до емпириских резултата који потврђују да постоји значајна веза између режима девизног курса и брзине прилагођавања текућег рачуна платног биланса. Аутор закључује да, ако је режим девизног курса више флексибилан, креатори политике, бар на кратко, могу очекивати повећање динамике процеса прилагођавања текућег рачуна.

Драгутиновић (2008), на примјеру Србије, на основу збира дугорочних коефицијената еластичности тражње за увозом и извозом од 0,72 (0,24+0,48), који показује да Marshall-Lerner услов није задовољен, закључује да промјене номиналног девизног курса нису моћно средство у борби са дефицитом спољно-трговинског биланса. Стога се може закључити да режим девизног курса нема утицај на спољну равнотежу.

Бекер – Пуцар (2010) такође на примјеру Србије, која се у периоду 2000-2009. године кретала у правцу веће флексибилности режима девизног курса (према ставу аутора: режим конвенционално фиксног паритета – покретни паритет – управљано флуктуирајући режим девизног курса), закључује да спољна неравнотежа, посматрана путем салда текућег рачуна, расте независно од примијењеног режима девизног курса и монетарне политике, указујући на чињеницу да је иста структурни проблем, рјешив финализирањем реструктуирања и приватизације, приливом СДИ (јачање извозног и увозно-супститутивног сектора), уз знатно рестриктивнију фискалну политику.

Tippkötter (2010) у раду у којем истражује утицај флексибилности режима девизног курса на процес прилагођавања текућег рачуна, обухватајући 171 земљу, у периоду од 1970. до 2008. године, проналази емпириске доказе који иду у прилог преовлађујућег става по којем флуктуирајући режими девизног курса, односно режими веће флексибилности, олакшавају прилагођавање текућег рачуна. Аутор је утврдио да постоји снажна и значајна веза између флексибилности режима девизног курса и брзине прилагођавања текућег рачуна, што указује на бржу конвергенцију текућег рачуна при флексибилним режимима.

Истраживање које су Chinn and Wei (2013) спровели на узорку којим је, у периоду 1971-2005. године, обухваћено више од 170 земаља, открива да не постоји јака, значајна или једнозначна веза између режима девизног курса и брзине промјене текућег рачуна. Утврђено је потпуно одсуство било какве значајне повезаности између *de facto*

номиналног режима девизног курса и брзине прилагођавања текућег рачуна.

Истраживање које је провела респектабилна група истраживача на челу са Artish Ghos (2014), потврдила је тврђу Милтона Фридмана из средине 20. вијека да флексибилни режими олакшавају прилагођавање спољне равнотеже. Анализирајући утицај примјене режима девизног курса на спољну равнотежу, на узорку од 181 земље, за период 1980-2011. година, аутори су утврдили статистички и емпиријски значајну везу између флексибилности девизног курса који се у земљи примјењује и брзине прилагођавања спољне равнотеже.

Новије истраживање у којем је Eguren-Martín (2015) одвојено анализирао индустриске и неиндустриске земље, утврдило је да су у неиндустриским земљама, ригиднији режими девизног курса повезани са већим и истрајнијим спољним дебалансима, док се текући биланс у индустриским земљама није значајније разликовао у зависности од изабраног режима девизног курса. Разлог бржег успостављања равнотеже при флексибилнијим режимима је механизам редистрибуције (*expenditure-switching*) односно скретања издатака од увозних ка домаћим производима у условима када се потрошачи суочавају са промјеном релативних цијена.

Имајући у виду претходне студије и њихове резултате кандидат је закључио да се досадашњи фокус истраживања кретао у правцу истраживања утицаја примјене различитих режима девизног курса, првенствено, на стање у економијама земаља у развоју (БДП, инфлација, текући рачун, обим спољнотрговинске размјене), укључујући и транзиционе земље, на начин да су се узимале у обзир или све земље у развоју или је репрезентативни узорак формиран од земаља у развоју из различитих региона свијета. Други аспект истраживања је ишао у правцу сагледавања утицаја примјене одређеног режима и политике девизног курса на макроекономске перформансе земаља у зависности од нивоа њихове развијености.

Релативно мали број радова је анализирао политику и ефekte девизног курса на макроекономска кретања, искључиво европских транзиционих земаља, посебно након периода макроекономске стабилизације. Такође, нису доступна истраживања која би, у зависности од обима спроведених структурних реформи, преко идентификовања утицаја одређених (независних) варијабли на основне индикаторе унутрашње и спољне равнотеже, саледавала ефекте примијењене политике девизног курса на макроекономску стабилност транзиционих земаља. То упућује на закључак о недовољној истражености утицаја политике девизног курса на стање у економијама европских транзиционих земаља које имају међусобне сличности, али и своје специфичности у односу на остале транзиционе земље и земље у развоју у цјелини.

Сврха истраживања јесте утврдити стање у економијама транзиционих земаља, повезаност примијењене политике девизног курса са основним показатељима унутрашње и спољне равнотеже те оцјенити њен дomet у успостављању унутрашње и спољне равнотеже.

Литература

Књиге

1. Blanchard, O., (2005), *Макроекономија*, Загреб: Мате
2. Ђелић, П., (2003), *Економика међународних односа*, Београд: Прометеј
3. Burda, M., & Wyplosz, C., (2004), *Макроекономија*, Београд: Центар за либерално-демократске студије
4. Copeland L. S., (2005), *Exchange Rates and International Finance*, England: Pearson Education Limited
5. Ченић – Јотановић, Г., (2010), *Међународни економски односи*, Лакташи: Графомарк
6. De Grauwe, P., (2005), *Exchange Rate Economics*, London: Massachusetts Institute of Technology
7. Ђировић, М., (2000), *Девизни курсеви*, Београд: Bridge Company
8. Душанић, Ј., (2001), *Новац*, Београд: Задужбина Андрејевић
9. Ђукић, Ђ., (1992), *Монетарна власт и стабилност новца*, Друго издање, Чачак: Литопапир.
10. Јакшић, М., Прашчевић, А., (2008), *Макроекономска анализа*, Београд: Центар за издавачку дјелатност Економског факултета
11. Јовановић - Гавриловић, П., (2008), *Међународно пословно финансирање*, XII издање, Београд : Центар за издавачку дјелатност Економског факултета
12. Кондић, Н., (2004), *Монетарни системи*, Универзитет у Бањој Луци, Бања Лука: Економски факултет
13. Ковач, О., (2003), *Међународно финансирање*, Београд: Центар за издавачку дјелатност Економског факултета
14. Ковач, О., (2002), *Спољноекономска равнотежа и привредни раст*, Београд: Економски факултет,
15. Ковачевић, Р., (2011), *Међународне финансије*, Београд: Центар за издавачку дјелатност Економског факултета
16. Ковачевић, Р., (2012), *Међународно тржиште капитала: савремене тенденције*, Београд: Центар за издавачку дјелатност Економског факултета
17. Krugman, R.P. & Obstfeld, M., (2009), *Међународна економија*, Београд: Датастатус
18. MacDonald, R., (2007), *Exchange Rate Economics: Theories and Evidence*, London and New York: Routledge
19. Makin, A. J., (2009), *Global Imbalances Exchange Rates and Stabilization Policy*, Great Britain: Palgrave Macmillan,
20. Mankiw, N. G., (2006), *Основе економије*, Загреб: Мате
21. Миљковић, Д., (2008), *Међународне финансије*, Београд: Центар за издавачку дјелатност Економског факултета
22. Mishkin, S. F., (2006), *Монетарна економија, банкарство и финансијска тржишта*, VII издање, Београд : Датастатус

23. Obstfeld, M. & Rogoff K., (1996), *Foundations of International Economics*, London: Massachusetts Institute of Technology
24. Остојић, С., (2009), *Основи монетарне економије*, Београд: Датастатус
25. Пелевић, Б., Вучковић, В., (2007), *Међународна економија*, Београд: Центар за издавачку дјелатност Економског факултета,
26. Плакаловић, Н., (2004), *Монетарна економија*, Српско Сарајево: Завод за уџбенике и наставна средства,
27. Салваторе, Д., (2009), *Међународна економија*, Београд: Центар за издавачку дјелатност Економског факултета
28. Samuelson, P.A. & Nordhaus W.A., (2000), *Економија*, XV издање, Загреб: Мате
29. Sarno, L. & Taylor., M., (2002), *The Economics of Exchange Rates*, New York: Cambridge University Press
30. Stein, J. L., (1995), *Fundamental Determinants of Exchange Rates*, New York: Oxford University Press Inc.
31. Venn, F., (2002), *The Oil Crisis*, London: Pearson Education Limited
32. Вукмирица, В., Шпирин, Н., (2005), *Економска и монетарна интеграција Европе*, Бања Лука: Економски факултет
33. Жарковић, В., (2012), *Приватизација у Централној и Источној Европи*, Монографија, Бања Лука: Графомарк

Научни и стручни чланци

34. Alesina, A. & Wagner, A., (2003), *Choosing (and Reneging On) Exchange Rate Regimes*, NBER Working Paper Series, No 9809.
35. Alfaro, L., (2013), *Foreign Direct Investment and Growth: Does the Sector Matter?* <<http://gwww.grips.ac.jp/teacher/oono/hp/docu01/paper14.pdf>>, [приступљено 08. новембра 2014.]
36. Anders, A., Boone, P. & Johnson, S., (1996), *How to Stabilize: Lessons from Post-communist Countries*, Brookings Papers on Economic Activity 1, pp. 217-313.
37. Anonymous (n.d.), Основи статистике, *Поглавље 8 – Тестирање статистичких хипотеза*, <<http://www.ekfak.kg.ac.rs>>, [приступљено 16. јануар, 2017.]
38. Barisitz, S. (2008), *Exchange Rate Arrangements and Monetary Policy in Southeastern Europe: An Update (2004-2007)*, http://www.oenb.at/de/img/feei_2007_2_barisitz_tcm14-79073.pdf.
39. Bayoumi, T. & Eichengreen, B., (1994), *Economic Performance under Alternative Exchange Rate Regimes: Some Historical Evidence*, in Peter Kenen, Francesco Papaïda, and Fabrizio Saccomanni, eds., *The international monetary system*, Cambridge University Press, pp. 257–97.
40. Beblavý, M., (2002), *Exchange Rate and Exchange Rate Regime in Slovakia Recent developments*, International Center for Economic Growth European Center, *Working Papers nr. 5., Macroeconomic Studies*.
41. Begg, D., (1998), *Disinflation in Central and Eastern Europe*, and Gomulka, S., *Comment on*

Begg, *Moderate Inflation: The Experience of Transition Economies*, IMF and National Bank of Hungary, eds. c. Cottarelli and G.Szepary, Washington, D.C.

42. Бекер – Пуцар, Е., (2010), Управљањо флуктуирање девизног курса у режиму инфлационог таргетирања у транзиционим економијама са освртом на Србију, необјављена докторска дисертација, Економски факултет у Суботици, Универзитет у Новом Саду.
43. Bello, M., Gabeta, A. & Cini, M., (2012), *Euroisation of the Albanian Economy – a Close Reality and an Irreversible Process*, Ninth AIMS International Conference on Management.
44. Bofinger, P. & Wollmershauser, T., (2001a), *Managed Floating: Understanding the New International Monetary Order*, CEPR Discussion Paper, No. 3064.
45. Borensztein, E., Gregorio, J. & Lee, J.W., (1998), *How does foreign direct investment affect economic growth?*, Journal of International Economics 45, pp.115-135.
46. Bubula, A. & Ötker-Robe, I., (2002), *The Evolution of Exchange Rate Regimes Since 1990: Evidence from De facto Policies*, IMF WP/02/155.
47. Calvo G. A. & Mishkin, F. S., (2003), *The Mirage of Exchange Rate Regimes for Emerging Market Countries*, The Journal of Economic Perspectives, Vol. 17, No. 4., pp.99-118.
48. Calvo, G. A. & Reinhart, C. M., (2000), *Fixing for Your Life*, NBER Working Paper No. 8006.
49. Calvo, G. A. & Reinhart, C. M., (2002), *Fear of Floating*, Quarterly Journal of Economics, Vol. 117, No. 2, pp. 379–408.
50. Централна банка БиХ, (2000), *Годишњи извјештај 2000*, Сарајево, ЦББиХ.
51. Централна банка БиХ, (2013), *Годишњи извјештај 2013*, Сарајево, ЦББиХ.
52. Централна банка БиХ, (2014), *Годишњи извјештај 2014*, Сарајево, ЦББиХ.
53. Централна банка БиХ, (2015), *Годишњи извјештај 2015*, Сарајево, ЦББиХ.
54. Chinn, M. D. & Wei, S-J, (2013), *A Faith-Based Initiative Meets The Evidence: Does a Flexible Exchange Rate Regime Really Facilitate Current Account Adjustment?* The Review of Economics and Statistics, 95(1), 168–184.
55. Choudhri, E. & Hakura, D., (2000), *Interantional Trade and Pruductivity Growth: Exploring the Sectoral Effects for Developing Countries*, IMF.
56. Christopher, A. & Cobham, D., (2005), *Exchange rate regimes and trade*, University of Oxford, Heriot-Watt University.
57. De Vita, G. & Kyaw, K. S., (2011), *Does the Choice of Exchange Rate Regime Affect the Economic Growth of Developing Countries?* The Journal of Developing Areas, Volume 45, Single Issue, Fall 2011, pp. 135-153.
58. Domaç, I., Peters, K. & Yuzefovich, Y., (2001), *Does the Exchange Rate Regime Affect Macroeconomic Performance? Evidence from Transition Economies*, Mimeo, World Bank.
59. Dornbusch, R., (1988), *Real Exchange Rates and Macroeconomics: A Selective Survey*, NBER Working Paper Series, No 2775.
60. Dornbusch, R., (2001), *Fewer Monies, Better Monies*, NBER Working Paper, No. 8324.
61. Dowrick, S., (1995), *Openness and Growth*, American Economic Review (4).

62. Драгутиновић, Д., (2008), *Моћ и немоћ монетарне политике у успостављању равнотеже између платнобилансних циљева и циљева инфлације*, Народна банка Србије, радни папир.
63. Dragulin, I. & Radulescu, E., (1999), *Monetary Policy In Romania: Challenges And Options*, RCEP, WP no.15.
64. Edwards, S., (1996), *The Determinants of the Choice Between Fixed and Flexible Exchange Rate Regimes*, NBER Working Paper Series, No 5756.
65. Edwards, S., (2001), *Dollarization: Myths and Realities*, Journal of Policy Modeling, Vol.23. No 3, pp. 249-65.
66. Edwardsa, S.& Levy Yeyati, E., (2005), *Flexible exchange rates as shock absorbers*, European Economic Review 49, pp. 2079–2105.
67. Edwards, S. & Magendzo, I., (2001), *Dolarization, Inflation and Growth*, NBER Working paper No 8671, Mass.
68. Edwards, S. & Savastano, M. A., (1999), *Exchange Rates in Emerging Economies: What Do We Know? What Do We Need to Know?*, NBER Working Paper Series, No 7228.
69. Eguren-Martín, F., (2015), *Exchange rate regimes and current account adjustment: an empirical investigation*, Staff WP No. 544, Bank of England. Preuzeto 06.08.2017. sa <http://www.bankofengland.co.uk/research/Documents/workingpapers/2015/swp544.pdf>
70. Eichengreen, B., (2006), *China's Exchange Rate Regime: The Long and Short of It*. Preuzeto sa <http://www.econ.berkeley.edu>.
71. Fabris, N. i Aćimović, S., (2007), *Konkurentnost preduzeća versus kurs dinara – šta je važnije za povećanje srpskog izvoza?* Nova srpska politička misao.
72. Fisher, S., (1996b), *Stabilization and Growth in Transition Economies*, Journal of Economic Perspectives, vol. 10, pp. 45-66.
73. Fischer, S., (1977), *Stability and exchange rate systems in a monetarist model of the balance of payments*, in Robert Z. Aliber, ed., *The Political Economy of Monetary Reform*, Montclair, NJ: Allanheld, Oemun.
74. Fischer, S., (2001), *Exchange Rate Regimes: Is the Bipolar View Correct?*, Journal of Economic Perspectives, vol.15(2), pp. 3–24.
75. Fischer, S. & Sahay, R., (2000), *The Transition Economies After Ten Years*, NBER Working Paper Series, No 7664.
76. Fisher S., Sahay, R. & Vegh, C. A., (1996a), *Economic in Transition: The Beginning of Growth*, American Economic Review, Papers and Proceedings 86, vol. 2, pp. 229-33.
77. Frenkel, J. A., (1999), *No single currency regime is right for all countries ar at all times*, NBER Working Paper No 7338.
78. Frankel, J. A., (2003), *Experience of and Lessons from Exchange Rate Regimes in Emerging Economies*, NBER Working Paper, JEL No. F3.
79. Frankel, J. A., (2009), *New Estimation of China's Exchange Rate Regime*, NBER Working Paper 14700.
80. Ghosh, A., Goretti, M., Bikas, J., Ramakrishnan, U., Thomas, A. & Zaldueido, J., (2008), *Capital Inflows and Balance of Payments Pressures – Tailoring Policy Responses in EMEs*,

IMF Policy Discussion Paper, PDP/08/2.

81. Ghosh, A., Guide, A. M., Ostry, J. & Wolf, H., (1995), *Does the Exchange Rate Regime Matter for Inflation and Growth?*, IMF Working Papers WP/95/121, International Monetary Fund, Washington, D.C.
82. Ghosh, A., Gulde, A. M., Ostry, J. D. & Wolf, H., (1996), *Does the Exchange Rate Regime Matter for Inflation and Growth?*, IMF Working Paper.
83. Ghosh, A., Gulde, A. M., Ostry, J. D. & Wolf, H., (1997), *Does the exchange rate regime matter for inflation and growth?*, NBER Working Paper No. 5874.
84. Ghosh, A., Gulde, A. M. & Wolf, H., (2002), *Exchange Rate regimes: Classification and Consequences*, MIT Press, Mass., 2002.
85. Ghosh, A., Qureshi, M. S. & Tsangarides, C., (2011), *Words vs. Deeds: What Really Matters?*, IMF, Working Paper.
86. Ghosh, A., Qureshi, M. & Tsangarides, C., (2014), *Friedman Redux: External Adjustment and Exchange Rate Flexibility*. IMF, Working Paper, WP/14/146. Preuzeto 06.08.2017. sa <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2014/wp14146.pdf>
87. Gligorov, V. i Sundstroem, N., (1997), *You Cannot Fool the Fundamentals*, The Vienna Institute Monthly Report, WIIW, Vienna, No. 10.
88. Goldstein, M. & Lardy, N. R., (2009), *Evolution of China's Exchange Rate Regime in the Reform Era*, Washington, DC: Peterson Institute for International Economics. Preuzeto sa http://www.piie.com/publications/chapters_preview/4167/01iie4167.pdf.
89. Грубишић, З., (2005), *Систем и политика девизног курса у свету*, Економски анализи, бр. 165, Економски факултет у Београду, стр. 55-80.
90. Грубишић, З. и Пејовић, И., (2012), *Могућност примјене режисма валутног одбора у Србији*, Економске идеје и пракса, бр. 5, Економски факултет универзитета у Београду, стр. 21-31.
91. Habermeier, K., Kokenyne, A., Veyrune, R. & Anderson, H., (2009), *Revised System for the Classification of Exchange Rate Arrangements*, IMF Working Paper 09/211.
92. Haderi, S., Papapanagos, H., Sanfey, P. & Talka, M., (1999), *Inflation and Stabilizations in Albania*, Post-Communist economies, Vol. 11, No. 1.
93. Hare, P. G., (2001a), *Creating a supportive Environment for Business Enterprise and Economic Growth: Institutional Reform and Governance*, UNSpring Seminar, 2001, Session II, Institutional Change and Economic Performance in the Transition Economies, Palais des Nations, Geneva.
94. Hausmann, R., Panizza, U. & Stein, E., (2000), *Why Do Countries Float the Way they Float?*, Inter-American Development Bank Working Paper 418. <http://www.iadb.org/res/publications/pubWP-418.pdf>.
95. Herrmann, S., (2009), *Do we really know that flexible exchange rates facilitate current account adjustment? Some new empirical evidence for CEE countries*. Discussion Paper Series 1: Economic Studies, 22/2009, Deutsche Bundesbank.
96. Ihnatov, I. & Căpraru, B., (2012), *Exchange Rate Regimes and Economic Growth in Central and Eastern European Countries*, Procedia Economics and Finance 3, 18-23.

97. International Monetary Fund, (1997), *Exchange Rate Arrangements and Economic Performance in Developing Countries*, IV, pp. 78-97. Preuzeto 17.03.2016. sa <https://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/weo1097/pdf/octweo04.pdf>
98. International Monetary Fund. (2001), *Exchange Rate Regimes and Economic Performance*, International Monetary Fund, IMF Staff Papers, Vol. 47, Special Issue.
99. International Monetary Fund, (2003), *Classification of Exchange Rate Arrangements and Monetary Policy Frameworks, June. 30, 2003* [Zvanični podaci]. Dostupno na veb sajtu Međunarodnog monetarnog fonda: <http://www.imf.org > mfd > 2003 > eng>
100. International Monetary Fund, (2004), *Classification of Exchange Rate Arrangements and Monetary Policy Frameworks*, <http://www.imf.org/external/np/mfd/er/2004/eng/0604.htm>.
101. International Monetary Fund, (2006), *De Facto Classification of Exchange Rate Regimes and Monetary Policy Frameworks*, <http://www.imf.org/external/np/mfd/er/2006/eng/0706.htm>
102. International Monetary Fund, (2008), *De Facto Classification of Exchange Rate Regimes and Monetary Policy Frameworks*, April, 2008. [Zvanični podaci]. Dostupno na veb sajtu Međunarodnog monetarnog fonda: <http://www.imf.org > mfd > 2008 > eng>
103. International Monetary Fund, (2009a), International Financial Statistics. <http://www.imfstatistics.org/imf/>.
104. International Monetary Fund, (2009b), *De facto classification of exchange rate regimes and monetary policy frameworks*, <http://www.imf.org/external/np/mfd/er/2008/eng/0408.htm>
105. International Monetary Fund. (2014). *Annual Report on Exchange Rate Arrangements and Exchange Restrictions*, 2014. [Zvanični podaci]. Dostupno na veb sajtu Međunarodnog monetarnog fonda: <http://www.imf.org > areaers > ar2014>
106. International Monetary Fund. (2016). World Economic Outlook Database, April 2016. [Zvanični podaci]. Dostupno na veb sajtu Međunarodnog monetarnog fonda: <http://www.imf.org > 2016/01 > weodata>
107. Istrefi, K. & Semi, V., (2007), *Exchange rate pass-through in Albania*, Bank of Albania, forthcoming Discussion Paper.
108. Jakšić, D., Bomeštar, N., (2011), Макроекономија, економске анализе <http://www.makroekonomija.org/bih/cijena-tranzicije-i-tranzicioni-gubici-u-zemljama-cee-sa-posebnim-osvrtom-na-bih/>
109. Jonas, J. & Mishkin, F. (2003), *Inflation Targeting in Transition Countries: Experience and Prospects*, NBER Working Paper No. 9667, forthcoming in Michael Woodford, ed., *Inflation Targeting* (University of Chicago Press: Chicago).
110. Koch Elmar B. (n.d.), *Exchange Rates and Monetary Policy in Central Europe –a Survey of Some Issues*, Bank for International Settlements. Preuzeto 11.09.2017. godine sa https://www.oenb.at/dam/jcr:0e14c62c-d39d-4ecc-8148.../wp24_tcm16-6088.pdf
111. Komakova, A., (2009), *Financial Markets and Exchange-rate Regimes in Transition to EMU*, Intereconomics.
112. Kornai, J., (2000), *Ten Years After The Road to a Free Economy: The Autor's Self-*

- Evaluation*, paper presented at the World Bank Annual Conference on Development Economics held in Washington, D.C. on April 18-20.
113. Korovilas, J. P., (1998), *The Albanian Economy in Transition: The Role of Remittances and Pyramid Investment Schemes*, Coldharbour Lane, Bristol BS16 1QY.
 114. Kose, M., Meredith, G. & Towe, C., (2006), *How do Trade and Financial Integration Affect the Relationship Between Growth and Volatility?* Journal of International Economics, Vol. 69, No. 1, pp 176-202.
 115. Kowalski, P., (2003), *Nominal and Real Convergence in Alternative Exchange Rate Regimes in Transition Countries: Implications for the EMU Accession*, Center for Social and Economic Research, Warsaw.
 116. Ковачевић, Р., (2002), *Транзиције земаља централне и источне Европе у тржишну привреду*, Привредна изградња, година XLV: 3-4, стр. 149-178.
 117. Kule, D. & Haderi, S., (2001), *Macroeconomic Consolidation: Achievements and Challenges*, Presentations and discussions in the Conference Of The Bank Of Albania.
 118. Lardy, N. R., (2005), *Exchange Rate and Monetary Policy in China*, Cato Journal, 25(1): 41-47.
 119. Larrain, F. & Velasco, A., (2001), *Exchange-Rate Policy in emerging-market economies: the case for floating*, Essays in International Economics, No. 224.
 120. Lartey, E., (2008), *Capital Inflows, Resource Reallocation and the Real Exchange Rate*, California State University, Fullerton.
 121. Levy-Yeyati, E., (2011), *Exchange Rate Regimes*, UTDT and Brookings Institution.
 122. Levy-Yeyati, E. & Sturzenegger, F., (2001), *To Float or to Trail: Evidence on the Impact of Exchange Rate Regimes*, Mimeo, UTDT.
 123. Levy-Yeyati, E. & Sturzenegger, F., (2002), *Classifying Exchange Rate Regimes: Deeds vs. Words* Mimeo, UTDT.
 124. Levy-Yeyati, E. & Sturzenegger, F., (2003), *Dollarization: Debats and Policy Alternatives*, Massachusetts Institute of Technology, Cambridge, Mass.
 125. Lipton, D. & Sachs, J., (1990), *Creating a Market Economy in Eastern Europe: The Case of Poland*, Brookings Paper on Economic Activity, Vol. 1, pp. 74-147.
 126. Masson, P. R., (1999), *Monetary and Exchange Rate Policy of Transition Economies of Central and Eastern Europe after the Launch of EMU*, IMF Policy Discussion Paper No. 5, International Monetary Fund, Washington, D.C.
 127. Masson, P. R., (2000), *Exchange Rate Regime Transitions*, IMF Working Papers 00/134, International Monetary Fund.
 128. Miljković, D. i Vučković, V., (2006), *Serbian Foreign Trade, Competitiveness and Exchange Rate Policy*, Agora Without Frontiers, 12(2), pp. 248-261.
http://www.idec.gr/iier/new/tomos%2012/Miljkovic_Vuckovic.pdf
 129. Mishkin, F. S., (2006), *Strategija monetarne politike: Kako smo dospeli ovde?*, *Panoeconomicus*, 53(4).
 130. Mundell, R. A., (1960), *The monetary dynamics of international adjustment under fixed and*

- floating exchange rates*, Quarterly Journal of Economics 74, pp. 227-257.
131. Mundell, R. A., (1961a), *A Theory of optimum currency areas*, American Economic Review 51, pp. 509-517.
 132. Mundell, R. A., (1961b), *Flexible exchange rates and employment policy*, Canadian Journal of Economics i Political Science 27, pp. 509-517.
 133. Muço, M., Sanfey, P. & Taçi, A., (2004), *Inflation, Exchange Rates and the Role of Monetary Policy in Albania*, European Bank for Reconstruction and Development, working paper 88.
 134. Murrell, P., (1996), *How Far Has the Transition Progressed?*, Journal of Economic Perspectives, Vol. 10, pp. 25-44.
 135. Nerlich, C., (2002), *Exchange rate strategies of EU accession countries: Does exchange rate policy matter?*, Rad predstavljen na „KOB“ Research Seminar on Regional economics, financial and monetary co-operation: the European and Asian experience“, Frankfurt, 15-16.
 136. Николић, Г., (2011), *Анализа степена испуњености мастрихтских критеријума конвергенције: Србија и земље региона*, Финансије, Стручни рад, Бр.1-6, пр.7-25.
 137. Orlowski, L. T., (2000), *A dynamic approach to inflation targeting in transition economies*, Center for European Integration Studies, Bonn, Germany. <http://129.3.20.41/eps/mac/papers/0501/0501038.pdf>.
 138. Ostry, J., Ghosh, A., Habermeier, K., Chamon, M., Qureshi, M. & Reinhardt, D., (2010), *Capital Inflows: The Role of Controls*, IMF Staff Position Note, SPN/10/04.
 139. Peeters, M., (2005), *What about monetary transmission in Albania? Is the exchange rate pass-through (still) the main channel?*, paper presented at the fifth conference of the Bank of Albania “Central banking in the time of integration”, Durrës.
 140. Popović, D., (2004), Šta je to realni devizni kurs? PRIZMA. Ekonomski fakultet i CLDS. Преузето 23.08.2017. [ca danica.popovic.ekof.bg.ac.rs/My%20Staff/.../Prizma%20mart%202004.pdf](http://danica.popovic.ekof.bg.ac.rs/My%20Staff/.../Prizma%20mart%202004.pdf)
 141. Prasad, E., (2007), *China's foreign exchange policy*. Preuzeto sa http://prasad.aem.cornell.edu/doc/book_chapters/Prasad_Rountable.pdf.
 142. Racaru, I., Copaciu, M. & Lapteacru, I., (2006), *Early Warning Systemson Currency Crises*, National Bank of Romania,Occasional Papers.
 143. Reinhart, C. M. & Rogoff, K. S., (2002), *The Modern Historu of Exchange Rate Arrangements: a Reinterpretation*, NBER Working Paper, No. 8963.
 144. Rodrik, D., (2007), *The Real Exchange Rate and Economic Growth: Theory and Evidence*, Harvard University, Cambridge.
 145. Rogoff, K. et al., (2003), *Evolution and Performances of Exchange Rate Regimes*, Occasional Paper 229, IMF. Washington, DC.
 146. Rose, A., (2000), *One market, one money: estimating the effect of common currencies ontrade*, Economic Policy, no. 30, pp. 7-45.
 147. Rose, A. K. & Wincoop, E., (2001), *National Money as a Barrier to International Trade: The Real Case for Currency Union*, <http://www.people.virginia.edu/~ev4n/papers/CU.PDF>.

148. Rruka, D., (2004), *Decoding the Effects of Trade Volume and Trade Policies on Economic Growth: Cross-Country Investigation*, Chatahm College, Pennsylvania.
149. Sachs, J., (1996), *Economic Transition and the Exchange-Rate Regime*, American Economic Review.
150. Shleifer, A., (1997), *Government in Transition*, Harvard Institute for International Development Discussion Paper no. 573, pp. 1-40, Harvard University, Cambridge, Mass.
151. Sosvilla-Riveroa, S. & Ramos-Herreraa, M. C., (2014), Exchange-rate regimes and economic growth: An empirical evaluation. *DOCUMENTOS DE ECONOMÍA Y FINANZAS INTERNACIONALES*, Working Papers on International Economics and Finance. Preuzeto 27.07.2017. sa <http://www.aeefi.com/RePEc/pdf/defi14-01.pdf>
152. Stanišić, N., (2008), *Прилив странних директних инвестиција као основни фактор унапређења спољнотрговинских перформанси европских земаља у транзицији*, Научни скуп, Инострани капитал као фактор развоја земаља у транзицији, Крагујевац.
153. Stiglitz, J., (2000), *Capital market liberalization, economic growth, and instability*, World Development, Vol. 28, No. 6, pp 1075-1086.
154. Tanku, A., Dushku, E. & Ceca, K., (2012), *Empirical Investigation Of Forecast Uncertainty*, With Monte Carlo, Simulation, Bank of Albania,03 (34).
155. Tanku, A., Vika, I. & Gjermeni, M., (2007), *The Role of Exchange Rate in an IT Framework, What do We Do?* Bank of Albania.
156. Taylor, J. B., (2003), *China's Exchange Rate Regime and It's Effects on the U.S. Economy*. Preuzeto sa [http://www.stanford.edu/~johntayl/taylorspeeches/China's%20Exchange%20Rate%20Regime%20\(1%20Oct%2003\).doc](http://www.stanford.edu/~johntayl/taylorspeeches/China's%20Exchange%20Rate%20Regime%20(1%20Oct%2003).doc).
157. Themeli, E. & Kolasi, G., (2006), *The IT case in Albania – Atentative road-map for implementing IT in Albania*.Round Table – InflationTargeting 2, pp. 15-37.
158. Tippkötter, M., (2010). *Global Imbalances and the Current Account Adjustment Process: An Empirical Analysis*. DIW Discussion Paper, No.1011. Berlin: German Institute for Economic Research.
159. Tornell, A. & Velasco, A., (2000), *Fixed versus flexible exchange rates: Which provides more fiscal discipline?*, Journal of Monetay Economics, Elsevier, vol. 45(2), pp. 339-436.
160. Transition Report, (1999), EBRD, London.
161. Transition Report, (2005), EBRD, London.
162. Transition Report, (2009), EBRD, London.
163. Vilaret, S., Pješčić V. i Đukić, M., (2009), *Osnovne karakteristike i dosadašnje iskustvo Srbije u sprovođenju strategije ciljanja inflacije*; stručni prilozi, 2009, http://www.ubs-asp.com/Portals/0/Casopis/2009/5_6/B05-06-2009-Vilaret-Pjescic-Djukic.pdf.
164. Wollmershauser, T., (2003), *A Theory of Managed Floating*, Inaugural Dissertation. Wurzburg.
<http://www.opusbayern.de/uniwuerzburg/volltexte/2004/867/pdf/wollmershaeuser.pdf>.
165. Yonkova, A. et al., (1999), *In Search of Growth: Bulgaria's Lessons and Policy Options*, A

Интернет извори

166. <http://www.imf.org/external/index.htm>
167. <http://www.econstats.com/weo/V019.htm>
168. <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>
169. <http://www.bis.org/>
170. <http://www.worldbank.org/indicator/>
171. <http://www.cbbh.ba/>
172. <http://www.bnbg.bg/>
173. <http://www.bankofestonia.info/>
174. <http://www.bank.lv/>
175. <http://www.lb.lt/>
176. <http://www.cnb.cz/>
177. <http://www.nbs.sk/>
178. <http://www.bankofalbania.org>
179. <http://www.nbs.rs/>
180. <http://www.hnb.hr/>
181. <http://www.cb-mn.org/>
182. <http://www.nbrm.gov.mk/>
183. <http://www.mnb.hu>
184. <http://www.nbp.pl>
185. <http://www.bnro.ro>
186. <http://www.theglobaleconomy.com/>

Избор литературе је одговарајући? ДА

IV.4 Циљеви истраживања

Полазећи од теме, проблема и предмета истраживања кандидат је поставио научне и друштвене циљеве истраживања.

Научни циљеви истраживања су обрађени кроз научно описивање, класификацију, објашњење и предвиђање.

1. *Научни опис.* На основу проучавања и анализе доступне литературе и спроведених истраживања из области предмета истраживања описаће се трансмисиони механизам девизног курса те механизам интервенција централне банке на девизном тржишту уз сагледавање посљедица интервенција на привреду земље, у зависности од режима девизног курса. Описаће се кључне карактеристике и функционисање основних модалитета фиксног, односно флуктуирајућег режима девизног курса. Сагледаће се импликације изабраног режима девизног курса на ефикасност монетарне и фискалне политике у подстицању привредне активности и сузбијању економских поремећаја.

Затим, описаће се основни фактори који опредјељују избор одговарајућег режима девизног курса за дату земљу.

2. *Класификација.* Анализа политike и ефеката девизног курса на макроекономска кретања захтијева класификацију европских транзиционих земаља у двије групе: земље са политиком трајнијег фиксног девизног курса и земље са политиком веће флексибилности девизног курса. Идентификовање режима девизног курса који су у посматраном периоду примијењивани у европским транзиционим земљама послужиће као основ за класификацију земаља. Да би се уважиле разлике у оствареном напретку у структурним реформама, из дефинисаних група земаља, извршиће се класификација на: земље које су оствариле значајан напредак и земље које заостају у спровођењу структурних реформи. Даље, из скупа основних макроекономских индикатора који указују на стање у економији једне земље, издвојиће се бруто домаћи производ, индекс потрошачких цијена, стопа (не)запослености и салдо текућег рачуна платног биланса. На тај начин ће се, у сврху сагледавања доприноса политике девизног курса успостављању унутрашње и спољне равнотеже, омогућити поређење различитих политика девизног курса примијењених у европским транзиционим земљама.
3. *Објашњење.* Објасниће се како промјене појединих егзогених варијабли утичу на кретање основних показатеља унутрашње и спољне равнотеже националне привреде, доводећи истовремено њихово кретање у везу са примијењеном политиком девизног курса. Поређењем разлика у смјеру и интензитету утицаја изабраних егзогених варијабли на основне показатеље унутрашње и спољне равнотеже те поређењем разлика у њиховом кретању, објасниће се у којој мјери политика трајнијег фиксниог, односно политика веће флексибилности девизног курса утиче на стање у економијама европских транзиционих земаља.
4. *Предвиђање.* Сагледавањем утицаја појединих макроекономских варијабли на унутрашњу и спољну равнотежу европских транзиционих земаља у зависности од примијењене политике девизног курса добиће се јаснија слика о трошковима и користима примјене једне, односно друге политике те ће се моћи лакше предвидјети утицај појединих мјера економске политike на макроекономску равнотежу националне економије, али и лакше препознавање мјера економске политike које су од значаја за успостављање унутрашње и спољне равнотеже.

Друштвени циљеви истраживања

На основу следећих друштвених циљева кандидат ће указати на потенцијалне директне и индиректне користи од овог истраживања које ће имати:

Држава и креатори економске политike

1. Упознавање са искуствима и резултатима примјене одређене политике девизног курса у европским транзиционим земљама те проблемима са којима су суочене у настојању да смање унутрашње и спољне неравнотеже;
2. Благовремено предузимање адекватних промјена монетарне политike у циљу смањења негативних утицаја унутрашњих и спољних неравнотежа;
3. Реалније сагледавање перспективе валутног одбора у БиХ и потребе прилагођавања

будућим промјенама економских околности и опредиљености за улазак у ЕУ и ЕМУ.
Академска заједница

Академска заједница ће бити упозната са одређеним изазовима и трошковима које може да проузрокује дуготрајнија примјена одређене политике девизног курса. Детаљнијим упознавањем академске заједнице са резултатима истраживања ефеката примјене одређене политике девизног курса на успостављање унутрашње и спољне равнотеже земље стећи ће се шира основа за даља истраживања у овој области.

Циљеви истраживања су одговарајући? **ДА**

IV.5 Хипотезе истраживања: главна и помоћне хипотезе

На основу проблема, предмета и циљева истраживања, те резултата досадашњих истраживања, кандидат је поставио главну и помоћне хипотезе.

Главна истраживачка хипотеза гласи:

Политика веће флексибилности девизног курса омогућава лакше успостављање унутрашње и спољне равнотеже транзиционих земаља.

Помоћне истраживачке хипотезе:

Хипотеза 1: Примјена флексибилнијих режима девизног курса обезбеђује веће дугорочне реалне стопе економског раста у земљама у транзицији.

Хипотеза 2: Примјена флексибилнијих режима девизног курса доводи до дугорочне цјеновне стабилности у земљама у транзицији.

Хипотеза 3: Примјена флексибилнијих режима девизног курса обезбеђује више стопе запослености у дугом року у земљама у транзицији.

Хипотеза 4: Примјена флексибилнијих режима девизног курса доводи до нижег дефицита текућег рачуна у дугом року у земљама у транзицији.

Хипотезе истраживања су јасно дефинисане? **ДА**

IV.6 Очекивани резултати хипотезе

На основу прегледа доступне литературе из области девизног курса кандидат је уочио јасну литературу који се огледа у недостатку теоријских и емпиријских истраживања ефеката политике девизног курса на стање унутрашње и спољне равнотеже европских транзиционих земаља, посебно након периода макроекономске стабилизације.

Постављене хипотезе истраживања, преко квантификовања утицаја примјене флексибилнијих режима девизног курса на основне показатеље унутрашње и спољне равнотеже, јасно указују да ће резултат њиховог тестирања представљати нова сазнања о посљедицама примјене политике веће флексибилности девизног курса на унутрашњу и спољну равнотежу транзиционих земаља.

Компаративна анализа земаља са политиком трајнијег фиксног са земљама које примијењују политику веће флексибилности девизног курса, при различитом обиму спроведених структурних реформи, омогућиће изношење нових чињеница и сазнања о

ефектима изабране политике девизног курса на унутрашњу и спољну равнотежу, карактеристичних за европске транзиционе земље. Природа и интензитет веза између макроекономских варијабли (независних и зависних) откриће утицај поједињих мјера економске политике на стање унутрашње или спољне равнотеже, у зависности од политике девизног курса. На тај начин ће се дати допринос и употпунисти фонд научног знања о посљедицама примјене различитих политика девизног курса на унутрашњу и спољну равнотежу.

Сходно томе, теоријска и емпиријска истраживања ефеката примјене различитих политика девизног курса на унутрашњу и спољну равнотежу европских транзиционих земаља ће отворити каква политика девизног курса више одговара европским транзиционим земљама у зависности од нивоа развијености транзиционе земље и обима спроведених структурних реформи. Другим ријечима, резултати до којих ће се доћи у овом раду указаје на то да је успешност одређене политике девизног курса у симултаном остваривању унутрашње и спољне равнотеже транзиционих привреда условљена напретком у спровођењу структурних реформи. На тај начин ће се проширити постојеће знање о факторима који утичу на избор и ефикасност политике девизног курса.

Практични допринос овог истраживања огледаће се у томе што ће омогућити креаторима економске политике да се детаљније упознају са начином функционисања поједињих режима девизног курса у датим околностима, чиме добијају јаснију слику о њиховим позитивним и негативним странама. Резултати истраживања могу да послуже као додатна основа за даља истраживања из ове области која би водила ка потпунијем дефинисању услова за примјену одређеног режима девизног курса. То би требало да допринесе успостављању монетарне и валутне политике са режимом девизног курса који ће, уз ниску инфлацију, подстицати бржи економски развој, пораст производње и запослености те одржавање спољне равнотеже. У целини посматрано, кандидат сматра да ће се практични допринос овог истраживања огледати у пружању нових сазнања из ове области, чије би уважавање од стране монетарних власти и влада могло у одређеној мјери да повећа запосленост и животни стандард становништва, те смањи дефицит спољнотрговинског биланса.

Очекивани резултати представљају значајан научни допринос? ДА

IV.7 План рада и временска динамика

Ред. бр.	Временски период	Опис активности и задатака на појединим дијеловима докторске дисертације
1.	01.02.2018 – 31.05.2018.	Преглед литературе (књиге и научни часописи) и израда теоријског дијела докторске дисертације.

01.06.2018 – 2. 31.10.2018.	Прикупљање података за емпириски дио докторске дисертације, од значаја за истраживачки проблем. Обрада и анализа прикупљених података о макроекономским варијаблама које указују на стање у економији изабраних транзиционих земаља, у зависности од политике девизног курса.
01.11.2018 – 3. 30.04.2019.	Израчунање и анализа података на нивоу изабраних узорака уз употребу одговарајућег статистичког софтвера те извођење закључака на основу добијених резултата истраживања.
01.05.2019 – 4. 31.08.2019.	Извођење закључака у складу са постављеним хипотезама и теоријским закономјерностима.

План рада и временска динамика су одговарајући? ДА

IV.8 Метод и узорак истраживања

За потребе тестирања постављених хипотеза, да би се детаљније упознала досадашња теоријска и емпириска истраживања и сазнања, кандидат ће анализирати доступну домаћу и страну литературу из области предмета истраживања. Преглед доступне литературе омогућиће упознавање са постојећим теоријским моделима политике девизног курса и сазнањима о улози и њеним ефектима на најважније макроекономске варијабле и индикаторе унутрашње и спољне равнотеже националне привреде. Литература која ће се користити током истраживања потиче из објављених књига и научно-истраживачких радова. Један дио литературе су и интернет извори релевантних институција. Да би се приказали развој и тренутно стање научне мисли у области истраживачке теме користиће се историјска метода. Такође, у теоријским анализама, као строго логички метод, биће коришћен дедуктивни метод.

Кандидат ће истраживањем обухвати слиједеће европске транзиционе земље: *Албанију, Босну и Херцеговину, Бугарску, Чешку Републику, Естонију, Летонију, Литванију, Мађарску, Македонију, Пољску, Румунију и Србију.*

Да би се различите политике девизног курса могле поредити према њиховим ефектима на унутрашњу и спољну равнотежу транзиционих привреда, кандидат ће емпириско истраживање започети утврђивањем режима девизног курса који се примјењују од стране монетарних власти у европским транзиционим земљама које се налазе на путу ка Европској унији или су постале њене чланице. То ће послужити као основ за идентификовање политике девизног курса у тим земљама. Да би се обезбедила доволно поуздана упоредивост података по анализираним земљама, подаци о *de facto* режимима девизног курса претежно ће се користити из публикација Међународног монетарног фонда (ММФ).

У сврху доказивања хипотеза, кандидат ће извршити груписање земаља на оне које су се опредијелиле за политику трајнијег фиксног девизног курса и оне које су се опредијелиле за политику веће флексибилности девизног курса. Да би се уважиле разлике у оствареном напретку у структурним реформама, из дефинисаних група земаља, на основу индекса

напретка конструисаног од стране EBRD-а, формираће се по два доволно репрезентативна узорка, и то:

- 1) Транзиционе земље са политиком трајнијег фиксног девизног курса које заостају у спровођењу структурних реформи: *Босна и Херцеговина, Бугарска, Македонија*;
- 2) Транзиционе земље са политиком трајнијег фиксног девизног курса које су оствариле значајан напредак у спровођењу структурних реформи: *Естонија, Литванија и Летонија*;
- 3) Транзиционе земље са политиком веће флексибилности девизног курса које заостају у спровођењу структурних реформи: *Србија, Румунија и Албанија*;
- 4) Транзиционе земље са политиком веће флексибилности девизног курса које су оствариле значајан напредак у спровођењу структурних реформи: *Пољска, Чешка и Мађарска*.

Након дефинисања периода емпиријског истраживања те груписања земаља према политикама (режимима) девизног курса које су примјењиване од стране монетарних власти и оствареном напретку у структурним реформама те формирања репрезентативних узорака, биће представљене временске серије података од значаја за истраживачки проблем и извршиће се одређена поређења.

За емпиријско истраживање, с обзиром на природу проблема, користиће се секундарни подаци. Да би се обезбедила доволно поуздана упоредивост података по анализираним земљама, подаци о привредом расту, стопама (не)запослености, стопама инфлације и стању текућег рачуна платног биланса, као и подаци о другим макроекономским показатељима релевантним за ово истраживање користиће се првенствено из базе података Свјетске банке и Међународног монетраног фонда (ММФ), те из националних статистичких публикација. У том контексту, основни извори података су интернет сајт Свјетске банке (World Development Indicators, WDI), интернет сајт ММФ-а (World Economic Outlook, Annual Report on Exchange Arrangements and Exchange Restrictions), интернет сајтови националних централних банака и остали релевантни извори.

Сагледавање макроекономских околности које су, у европским транзиционим земљама, утицале на избор политike (режима) девизног курса и ефеката примијењених политика девизног курса на успостављање унутрашње и спољне равнотеже, кандидат ће базирати на примјени статистичких метода истраживања, прије свега графичке и дескриптивне статистичке анализе те инференцијалне статистике, као њених кључних компоненти.

У фази истраживања сличности и разлика између изабраних макроекономских показатеља у европским транзиционим земљама са политиком трајнијег фиксног и политиком веће флексибилности девизног курса, паралелно са примјеном статистичких метода истраживања, користиће се компаративна метода. Утицај одређених (независних) варијабли на изабране индикаторе унутрашње и спољне равнотеже, у зависности од примијењене политike девизног курса, посебно ће се утврдити путем статистичке регресионе и корелационе анализе. У том контексту, дефинисаће се регресиона једначина у којој ће зависне варијабле представљати БДП, стопа инфлације, (не)запосленост и текући рачун платног биланса земље, а независне варијабле ће представљати прилив иностраних инвестиција и отвореност националне привреде.

Методом синтезе, на основу резултата истраживања ефеката примијењених политика девизног курса на изабране макроекономске индикаторе, доћи ће се до сазнања о (не)оправданости примјене политike веће флексибилности девизног курса, односно политike трајнијег фиксног девизног курса у појединим европским транзиционим земљама. Такође, за извођење закључчака о ефектима политike девизног курса на успостављање баланса између унутрашње и спољне равнотеже, биће коришћена метода индукције.

Метод и узорак су одговарајући? **ДА**

IV.9 Мјесто, лабораторија и опрема за експериментални рад

Кандидат ће приликом обраде и анализе статистичких података, који су предмет истраживања, примијенити економетријске методе применом компјутерских програма и алата.

Услови за експериментали рад су одговарајући? **ДА**

IV.10 Методе обраде података

Да би се уочиле апсолутне или релативне промјене посматраних макроекономских варијабли, као и њихова тенденција током времена, подаци груписани у временске серије годишње фреквентности, биће приказане путем графика. На основу графичких анализа кретања основних макроекономских индикатора националних привреда, доводећи истовремено њихово кретање у везу са примијењеном политиком девизног курса, доћи ће се до сазнања о стању и тенденцијама у економијама транзиционих земаља. Путем дескриптивне статистичке анализе, као скупа математичко-статистичких метода, извршиће се израчунавање и приказивање дескриптивних статистичких мјера (мјере централне тенденције и варијабилности), као показатеља који на синтетизован начин описују основне карактеристике посматраних временских серија података и омогућавају поређење са другим земаљама, односно узорцима.

Компаративну анализу и оцјену утицаја примијењених политика девизног курса на привредни раст, (не)запосленост, стабилност цијена и стање текућег рачуна платног биланса, у дугом року, кандидат ће спровести путем графичког упоређивања кретања њихових просјечних вриједности и упоређивањем њиховог кретања помоћу мјере варијабилности (интервал варијације и стандардна девијација) између европских транзиционих земаља са политиком трајнијег фиксног девизног курса и земаља са политиком веће флексибилности девизног курса. Путем инференцијалне статистике, базиране на узорку, помоћу одређене статистичке технике, усмјерене на провјеравање нулте статистичке хипотезе, кандидат ће испитати повезаност уочених разлика у добијеним просјечним вриједностима посматраних макроекономских индикатора са разликама у примијењеним политикама девизног курса, како на нивоу земаља које заостају у спровођењу структурних реформи, тако и на нивоу земаља које су оствариле значајан напредак. Статистички значај уочених разлика у добијеним просјечним вриједностима посматраних макроекономских индикатора тестираће се употребом

одговарајућег статистичког алата.

Утицај одређених, независних варијабли на изабране индикаторе унутрашње и спољне равнотеже европских транзиционих земаља, у зависности од примијењене политike девизног курса, кандидат ће посебно утврдити путем статистичке регресионе и корелационе анализе.

Све калкулације и сви статистички тестови у овом раду урадиће се уз помоћ економетријског програма XLSTAT и Eviews, примјеном Студентовог t-теста и методе најмањих квадрата.

Предложене методе су одговарајући?

ДА

В ЗАКЉУЧАК

Кандидат је подобан	ДА
Тема је подобна	ДА

Образложење (до 500 карактера):

Комисија је на основу расположиве документације јединствена у оцјени да кандидат mr Владо Вујанић испуњава све услове за израду докторске дисертације, и да је тема актуелна и пожељна за научно истраживање као докторска дисертација.

Позитивну оцјену о подобности кандидата Комисија доноси на основу следећих чињеница о кандидату:

- да mr Владо Вујанић има звање магистра економских наука из научне области у којој пријављује тему докторске дисертације;
- да је објавио два научна рада, након стицања звања магистра економских наука, из области теме докторске дисертације, који су категорисани као оригинални научни радови, и који потврђују способност и квалификованост кандидата за израду докторске дисертације;
- да добро познаје област у којој пријављује докторску дисертацију;
- да је током досадашњег рада стекао доволно практичног истраживачког искуства.

Позитивну оцјену о прихватљивости теме докторске дисертације под насловом „Политика и ефекти девизног курса у транзиционим земљама“ Комисија заснива на следећим чињеницима:

- предложена тема до сада није предлагана нити рађена као докторска дисертација под наведеним насловом на Економском факултету Универзитета у Бањој Луци, а према информацијама доступним Комисији, ни на другим факултетима у Босни и Херцеговини и окружењу;
- предложена тема је недовољно истражена у свијету, са теоријског и практичног аспекта, што кандидат потврђује прегледом релевантне литературе;
- тема докторске дисертације је актуелна и значајна, посебно за транзиционе земље, те се по наслову и основним садржајним елементима може сматрати пожељном и

корисном за самостално научно истраживање;

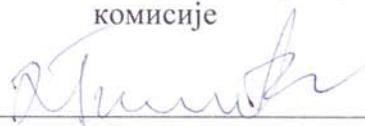
- предложена тема докторске дисертације и истраживачки концепт приказан кроз проблем и предмет истраживања, радне хипотезе, научно истраживачке методе рада, литературу, циљеве истраживања, структуру и оквирни садржај рада и очекиване резултате истраживања указују да ће у овом истраживању кандидат дати оригинални научни допринос у овој научној области.

На основу наведених констатација, Комисија предлаже Наставно-научном вијећу Економског факултета Универзитета у Бањој Луци и Сенату Универзитета у Бањој Луци да прихвати овај Извјештај и одобри кандидату мр Влади Вујанићу израду докторске дисертације под насловом „Политика и ефекти девизног курса у транзиционим земљама“.

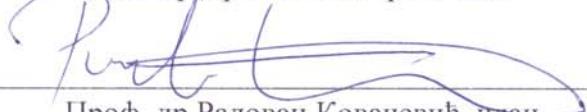
Датум: 16. 01.2018. године

Проф. др Васиљ Жарковић, предсједник
 комисије

Доц. др Драган Глигорић, члан

Проф. др Радован Ковачевић, члан